

אדם צומח

צומחים מן הגן צומחים, חשים, נהנים ומרגישים בטוחים במרחב הירוק והמכיל. תהליך צמיחה בחווה לחינוך חקלאי ולימוד סביבה בהוד השרון.

נלי לאור | מנהלת החווה לחינוך חקלאי ולימודי סביבה בהוד השרון. בת אל מנשה-רוב | מורה בחווה לחינוך חקלאי ולימודי סביבה בהוד השרון

זו כבר השנה השלישית בה מתקיים בחווה בהוד השרון מיזם ייחודי בחווה בו ילדי הגנים של החינוך המיוחד מרחבי העיר מגיעים לפעילות חודשית בחווה. זוהי תוכנית שנתפרה במיוחד עבורם ועבור הצרכים של ילדים בעלי קשיי תקשורת או ילדים בעלי עיכוב התפתחותי. במסגרת התוכנית התלמידים מגיעים לפעילות חווייתית, חושית ורגשית בה מזדמנת גם עבודה על היבטים מוטוריים, תקשורתיים וחברתיים.

הטבע הוא מרחב טיפולי בלתי מוגבל והצמחים ובעלי החיים בטבע מהווים מתווך בלתי אמצעי בין הילד לבין הצוות החינוכי והילדים האחרים בקבוצה. בחווה הילדים פוגשים את התנועה המתמדת והזרימה המעגלית של הטבע, והם פוגשים בעלי חיים קבועים ומזדמנים, בכונת תחילה או במקרה. דרך הטבע, החי והצומח, הילדים נפתחים וחשופים יותר וכך הילד מצליח לעקוף את הקשיים האישיים שלו.

העבודה עם האדמה היא תרפויטית. הילדים לשים, חשים, מריחים, מרגישים וגם מתמודדים עם הקשיים האישיים ומנסים להתגבר עליהם. דרך העבודה עם הידיים הם מגיעים ללמידה בדרכים אחרות ומזדמנת למידה בהנאה.

בקבוצה בגן ילדים על הרצף התקשורתי בהוד השרון, אנו רואים דוגמא למקרה בו הרגשנו שהצלחנו לשבור מחסום רגשי, תחושתית ותקשורתית. ראינו כי במפגש הראשון התלמידים מהוססים, מרוחקים, מכונסים, המקום לא דיבר אליהם, ניכר כי חשו תחושת ניתוק, ניכור וחוסר אמון. התוכנית הייחודית שנבנתה עבורם במרחבי העשייה בחווה הביאה לפעילות של עשייה, העשרה, חוויה שבמהלכה הילדים אט אט נפתחו, השתחררו, חשו, נגעו והרגישו. הדברים הגיעו לאט ובהדרגתיות. לבסוף, לאחר מספר שיעורים, כשילד שהיה מאוד מרוחק מאוד יורד מהאוטובוס, רץ ומחבק אותי ואומר לי

שלום או שואל מה נעשה היום, פה אני יודעת שהילדים עברו תהליך טיפולי בו הם התגברו על מחסומים תקשורתיים והצליחו לעקוף את הקשיים הרגשיים, התחושתיים והחברתיים שלהם.

החווה החקלאית בהוד השרון הוקמה ב-1974 ואליה מגיעים תלמידים מגילאי גן ועד גילאי התיכון, ביניהם גם תלמידי החינוך המיוחד מקשת גילאים רחבה. ההתמקדות היא בעבודה בשלל ענפי החווה וחינוך ערכי לשמירת טבע והקשר לאדמה בדרך של גילוי וחקר.

בענף גן התבלינים הילדים משתמשים בכל חמשת החושים, מתבוננים, מריחים, ממששים, טועמים ומקשיבים לסביבה וגם רוקחים מן הטבע חליטות צמחים, שמנים טבעיים, זרי תבלינים, שקיות ריח ועוד.

בענפי הבוסתן והפרדס הילדים נכנסים מספר פעמים במהלך השנה ומזהים את הפירות וגם מריחים, טועמים וממששים. כמו כן, הם חווים את ההשתנות לאורך עונות השנה. השלכת, הפריחה והדבורים שמגיעות להאביק את הפרחים, התהוות הפירות וגדילתם עד להבשלה מלאה וחוזר חלילה.

בכל מפגש הילדים נכנסים לחממת הירקות ועוקבים אחר גידולי קיץ הגדלים בחורף כגון מלפפונים, עגבניות, פלפלים. גם כאן הם רואים את ההתהוות האיטית של הפרי ואיך לאיטו הפרח הופך מפרח לפרי.

הינו לב ליבה של החווה והוא משתרע על מספר דונמים המשמשים את הילדים לגידול מגוון ירקות בעונתם. הילדים עובדים בערוגות, מכינים את הקרקע בערוגות וחווים את חוויית השתילה והזריעה, עוקבים אחר התפתחות הירקות ובסוף קוטפים את היבול ונהנים משפע של תוצרת חקלאית טרייה ובריאה. התלמידים חווים חוויית שותפות

גן ירק

בעבודה ומתרגלים תקשורת. זאת על ידי עבודה

המצריכה שיתוף פעולה וקשר בין הילדים. זה מחזק את התחושה של הילד בהיותו חלק מקבוצה וחלק מהשלם. במסגרת העבודה הילדים משתמשים בכלי עבודה שונים ומתרגלים את המוטוריקה של השימוש בהם ואת המוטוריקה של השתילה והזריעה העדינה. כשהילדים שותפים לגידול הירקות משלב הזרע ועד לצמח השלם, הם חווים את חדות הגידול וההנאה והסיפוק שנוצרת כתוצאה מההצלחה שלהם.

בחווה קיימת פינת חי קסומה הנותנת מענה לצרכים הרגשיים של הילד ותורמים לתחושת סיפוק גדולה הטמונה בפעולת הטיפול, הליטוף, ההאכלה וההתבוננות בהתנהגות בעלי החיים השונים.

כמו כן, מתקיימת השנה פעילות מגוון המינים במסגרתה כל ילד יקבל ערכת חקר ובה זכוכית מגדלת, צלחת פטרי, דף מגדיר מותאם, צבעים ומדבקות והילדים יוצאים לשטח, מוצאים, בוחנים ומתבוננים על פרוקי רגליים, זוחלים ומגוון בעלי חיים שנקרים בדרכם ומגדירים אותם. בנוסף, נערכים עם הילדים מעקב ותצפית אחר ציפורים קבועות ונדודות, זיהוי קנים והתנסות בשימוש במשקפות.

בגן הפרחים הילדים מטפחים פינות פורחות במגוון צורות אותם הם בוחרים. כך מועבר אליהם המסר של חשיבות סביבה יפה, אסתטית וססגונית.

בחווה שלנו אנו משתמשים בחומרים מן הטבע ולכן, במהלך השנה מתקיימות פעילויות יצירה מן הטבע. מלבד זאת, הילדים מכינים תוצרים נוספים כגון סלט ירקות, לביבות, לימונדה, כרוב וגזר מוחמצים, כדורי זרעים ועוד.

הפעילות בחווה הינה סביב עונות השנה וחגי ישראל בהקשרם החקלאי ולכן אנו מקיימים פעילויות ייחודיות כגון הכנת חנוכיות מחומרים בשימוש חוזר ולביבות בחנוכה, נטיעת עצים בגני ילדים או גנים ציבוריים בקהילה בט"ו בשבט, הכנת פיתות בטאבון, לאבנה ופעילות מהחיטה אל הלחם בשבועות.

בנוסף, מידי שנה, אנו מקיימים יום שיא מוזמנים ההורים לפעילות משותפת עם הילדים והצוות, במעמד ראש העיר ואנשי בעיר. כולם מגיעים לפעילות חווייתית המסכמת את שנת הפעילות של הילדים.

אליו
חינוך

לחווה שלנו הילדים מגיעים בשמחה ובציפייה. הם נהנים וחוזרים רגועים ומלאי תחושת ביטחון וסיפוק. כמובן שאין דבר יותר מספק מאשר עבודה עם אוכלוסיה שמעניקה כל כך הרבה בחזרה ובאהבה רבה.